

BERILO JUGOSLOVANSKEGA ODBORA IZ ITALIJE

RAZDOMICA

Pošilja slovenskim vojakom
IVAN UČENIKOV
„Jugoslovenski Glasnik“ KAIRO
Midan Ibrahim Pasha št. 42-III

SREDNJI VZHOD

Št. 8

22. NOVEMBRA 1941.

London, 17. nov. Nemške oborožene tolpe so napadle vas Rečico pri Ljubljani zarači uboja 6 nemških vojakov. Vas so nemški razbojniki izropali in zažgali ter pomorli veliko število otrok, žena in starcev. Ostalo prebivalstvo so odpeljali v taborišče v Št. Vid nad Ljubljano. V tem taborišču so postrelili 60 talcev kot kazen za smrt omenjenih 60 vojakov.

Gornjo vest je javil Londonski radijo na srbohrvaški oddaji. Tako je slovenski narod zopet položil nov krvni davek na žrtvenik germanskega barbarstva. Grobovi po slovenski zemlji naraščajo, potoki solza slovenskih sirot napajajo to našo zemljo, ki je dala največ krvi na oltar svobode in pravice. Krvava zgodovina slovenskega naroda piše nove strani. Gorje slovenskega naroda narašča, Kalvarija trpljenja še ni dosežena.

In vendar ni sile na tem svetu, ki bi strla odločno voljo in trdno vero v zmago pravice. Germanski divjaki plešejo svoj poslednji kanibalski ples. Ura pravičnega maščevanja se bliža z veliko hitrostjo, kajti božji mlini meljejo - sicer počasi - zato pa zanesljivo. Ko udarila božja pravičnost z vso svojo strogostjo in ob sodelovanju milijonov evropskih trpinčenih narodov, takrat bo beseda "usmiljenje" izginila iz besednih zakladov evropskih jezikov. Takrat bo tudi kri slovenskega naroda, ki ni bila prelita zaman, maščevana v zvrhani meri. Tega se danes zaveda ves slovenski narod z isto neomahljivo vero, kakor njegov krvni brat tam doli v srbskih, bosanskih in črnogorskih gorah.

Pobratimstvo Slovencev in Srbov je danes zvezano s krvjo, prepojeno z istim trpljenjem in enakim junaštvom. Cesar ni mogel v polni meri doseči mir, to je sedaj dopolnjeno z orožjem.

Tudi tam v sončni Dalmaciji polagajo jugoslovanski Hrvatje svoja življenja na žrtvenik boljše bodočnosti Velike Jugoslavije. Vojaki kraljevega morilca Pavelića uhajajo med četnike in vežejo tako razrahljane vezi jugoslovanske nacije. Delo, ki sta ga zasnovala Mussolini in Hitler, udarja nazaj v njihove lastne vrste. Kri, trpljenje, solze in gorje, to so tiste niti, ki bodo povile Novo Jugoslavijo v nepremagljivo celino, kajti kri ni voda.

KAJ JE NOVEGA DOMA?

Italijanska trgovska mornarica je v zadnjih dneh doživela zopet izredno teške udarce. Waverly Root, ameriški pomorski pisec je na podlagi poročil, ki so mu prispela iz Italije, ugotovil, da je znašala tonaža italijanske trgovske mornarice ob vstopu Mussolinija v vojno 3,500.000 ton. Koncem avgusta pa so imeli Lahni komaj še 1,000.000 ton trgovskega brodograja. Tudi Nemčija je v tem času izgubila skoro 2/3 trgovske mornarice, zato sta se Hitler in Mussolini dogovorila, da se polastita francoskega brodograja, ki leži v Marseju in Vilafranchi. Vprašanje je samo, ali se bodo Francozi temu pokorili.

Brabri alpinci so končno prispeli na rusko fronto. Laški tisk pravi, da so tudi že prejeli prvi blagoslov ruskega ognja. Tudi ruska poročila so enkrat omenila italijanske junake v dolini reke Donec. S posebnim spoštovanjem pa se o njih ne izražajo. Nekaj čet se Rusi tudi že polovili.

Odpor v Jugoslaviji se širi tudi po krajih, ki jih doslej ni omenilo še nobeno poročilo. V tovarni Ruše pri Mariboru je zgreela delavnica in naprave za proizvodnjo umetnih gnojil. V Hutterjevi tovarni v Mariboru so se vnele velike količine tkanin, ki so jih tvornice izdelale za nemško armado. Tudi iz drugih krajev Slovenije, ki so jih zasedli Nemci prihajajo poročila o manjših "nezgodah". Posebno pogoste so nesreče na železniških progah.

Najvažnejši dogodek v jugoslovanskem oboroženem odporu je napad četniškega oddelka, ki je pod vodstvom vrhovnega poveljnika jugoslovanskih oboroženih sil v osvobojenem delu Jugoslavije polkovnika Draže Mihailovića, na nemško motorizirano kolono. Pri tem so četniki pobili 328 Nemcev, zaplenili velike količine orožja in municije ter znatno število motornih vozil.

Nemško-laško-madžarsko-bolgarski banditi so Jugoslavijo porazdelili na deset delov. Slovenijo so si delili Germani, Lahni in Madjari. Po pogodbi od 7. junija, sklenjeni v Berlinu je Italija dobila Ljubljano, vse Dolenjsko in del Notranjske. Gorenjska in Slovenska Štajerska sta pripadli Germanom. Del Prekmurja so si vzeli Nemci, ostalo pa z Medjimurjem vred so ukradli Atilovi potomci. Jugoslovanska agrarna reforma je v tem fevdalnem delu Slovenije porazdelila zemljo madjarskih magnatov revnemu prebivalstvu, ki je na ta način vendarle prišlo do svojega koščka kruha. Madjarski grofje so sedaj to zemljo zopet vrnili prejšnjim ljudskim krvosešom. V Ljubljani vlada glasoviti slovenožder Grazioli, bivši glavni tajnik fašistovske stranke. V Ljubljani čedalje bolj narašča število laškega uradništva, ki je strahovito korumpirano in nesposobno za vsako administrativno delo.

Vojaštva je po vsej Sloveniji mnogo. V Ljubljani so trije pešadijski polki, dva topniška in nekaj desetih lankih tankov in blindiranih avtomobilov. Baže nameravajo Lahni ustanoviti v Ljubljani nov armijski kor. Na ljubljanskem letališču je nekaj malega laškega letalstva, večinoma imajo solske aparate. Vojaške posadke so tudi na Vrhniki, Logatcu, v Cerkljici, na Blokah, v Ribnici, Novem mestu, Ormožju, Metliki, Kočevju, v Brežicah, Litiji in posebno močne posadke so ob novi nemško-italijanski meji.

Hitler je imenoval svojega Gaulajterja za Slovensko Štajersko. Je to neki Franz Steindler, kriminalni tip, ki je polovico svojega življenja prebil po zaporih. Z največjim terorjem in banditskimi metodami misli ta beštija pogeraniti vso Slovensko Štajersko. Do sedaj so izgnali Nemci iz Slovenije 283.000 Slovencev.

ŽIVEL PRVI BATALJON KR. GARDE V SRBSKIH PLANINAH

Polkovnik Draža Mihailović, vrhovni poveljnik jugoslovanskih sil v planinah Jugoslavije, je poslal Nj. Vel. Kralju, ob priliki osnovanja I. bataljona Kr. garde, pozdrav in najlepše želje za skorajšnji povratak Kralja v Jugoslavijo. Brzobjavko je zaključil z vzklikom: Živio Kralj! Živela Jugoslavija!

ČRNOGORSKI ČETNIKI NA DELU

Črno goro so poskušali zasesti Lahni, vendar se jim je to le deloma posrečilo. Za "guvernerja" so postavili grofa Mazzolinija. Že 12. julija je ta grof razglasil "osvoboditev in samostojnost" Črne gore. Takrat se mu gotovo ni sanjalo, da bodo junaška črnogorska tla grob laških junakov. Sedaj ko je že nekaj tisoč laških vojakov pustilo svoja življenja na tej sveti jugoslovanski zemlji, gotovo ne misli več na kakega pritepenca, ki bi mu posadil "črnogorsko krono" na glavo.

KAVKAZ - CILJ GERMANOV

Hitlerjeva požrešnost je trenutno usmerjena na Kavkaz. Na vznožju tega pogorja ležijo najbogatejši petrolejski vrelci na svetu, ki Germanom vzbujajo volovski apetit. Te dragocene pijače pa prav občutno primanjkuje nemškemu tankom in letalom. Hitlerjeve slave bo takoj konec, če ne bo bencina.

Poleg tega pa odpira kavkaško pogorje Hitlerju nove poti za zavojevanje azijske celine. Predvsem je Hitlerjeva nujna želja, da preseče Angležem in Amerikancem pot za dobavljanje vojnega materiala Rusiji. S Kavkaza pa je mogoč tudi napad na Indijo, ki Hitlerja tako neznansko srbi. Tudi bi Hitler s Kavkaza prišel do petrolejskih vrelcev v Iranu in Iraku, če bi se mu sreča še nadalje smehljala. S Kavkaškega pogorja pa bi končno mislil lahko tudi na osvajanje Sueškega kanala.

Poglejmo si, kako je v resnici s temi Hitlerjevimi načrti. Petrolej, to je vsekakor najvažnejši germanski cilj. V zadnji svetovni vojni se je, slično kakor danes, Nemcem posrečilo razmestiti se po Ukrajini in Krimskem polotoku. Nemški general Ludendorff je že takrat dejal: "Nemška armada mora v Baku, po petrolej!"

V teku sedanje vojne je Hitler večkrat poskušal pridobiti Rusijo za to, da bi nemške in ruske armade skupno napadle Indijo. Kot predhodniki nemških načrtov so bili poslani v Afganistan nemški "turisti". Sam dr. Todt je z znatno posadko specialistov odpotoval na Kavkaz, da prouči tamkajšnje cestno omrežje. Istočasno so Nemci nagovarjali Stalina, da bi dovolil nekaj stotinam nemških strokovnjakov obisk v Baku, da bi preiskali možnosti povišanja izkoriščanja nafte. Po nemških načrtih bi se moglo do leta 1943 področje Bakuma v toliko spopolniti, da bi postala petrolejska polja v tem kotu sveta prva na našem planetu. Iz neznanih razlogov, ki pa jih ni težko doumeti, so Hitlerjevi predlogi naleteli pri Stalinu na gluha ušesa.

Nemški pritisk se je ponavljal, vendar v drugi smeri. Malo časa pred izbruhom Rašid-Alijeve revolucije v Iraku je Hitler zaprosil Stalina, da bi mu dovolil zasesti Kavkaz s 7 nemškimi divizijami. Nemški načrt je šel za tem, da bi se Hitler s pomočjo svojih plačencev v Iraku polastil petrolejskih vrelcev. Načrt se je izjalovil, ker je bila Rašid-Alijeva revolucija prenašlo udušena. Dejstvo je, da je moral Hitler opustiti vse svoje napadalne načrte na Kavkaškem odseku zaradi naglega ohlajevanja nemško-ruskega prijateljstva, ki se je že po nekaj tednih spremenilo v odkrito sovraštvo.

Sedanje vojaške operacije, ki se razvijajo na Krimskem polotoku, so po nemškem načrtu samo prvi del napada na Kavkaz. Ni izključeno, da bodo Nemci prešli ožino Kerč in se vgnezdili na pobočjih samega Kavkaza, vendar jih tu čakajo take težkoče, ki jih do sedaj niso bili vajeni. Predvsem je Kavkaz sam po sebi naravna utrdba, ki bi jo bilo mogoče preloročiti samo z ogromnimi žrtvami, ki pa si jih Nemci ne morejo več dovoliti zaradi svojih dosedanjih ogromnih izgub na ruskem bojišču. Zelo hriboviti Kavkaz ne dovoljuje operacij z motoriziranimi divizijami. Bliskovita vojna se je mogla razvijati po ravninskih stepah Rusije, in kljub temu je bil nemški udor ustavljen. Lahko si predstavljamo na kakšne težkoče bo naletela nemška bliskovitost v kavkaških hribih. Res je, da jugoslovanske in grške višine niso mogle ustaviti nemškega prodora, ali je treba upoštevati, da v teh krajih niso naleteli niti na številčno niti tehnično enakega nasprotnika. V Rusiji je stvar drugačna. Na Kavkazu čaka Hitlerja številna in izvrstno opremljena armada, ki šteje 1 milijon mož. Znano je tudi, da je maršal Timošenko dobil pol milijonsko armado iz Sibiriije. To je zid, ki bo uspešno branil pot Germanom proti jugovzhodu. V ozadju pa stoji imperijalna vojska pod poveljstvom generala Wavella.

Rusi pa so kljub temu Kavkaz še močno utrdili. Po ogromnem ozemlju so raztresene obrambne postojanke, da na mestu obračunajo tako s padobranci kakor z izkrcanimi oddelki, ki bi se pojavili. Ruske oblasti pa so tudi poskrbele, da se v najkrajšem času uničijo vse naprave na petrolejskih vrelcih in zažgejo vse zaloge in vrelci sami, če bi se sovražniku na kakršenkoli način posrečilo dokopati se teh območji.

Naravne težkoče, ki čakajo Hitlerja na Kavkazu bi se pa še močno povečale, če bi hotel to področje uporabiti kot izhodišče za napad na Indijo, Iran, Irak, Sueški kanal ali pa za napad na Turčijo. Puščavska ozemlja, brez cest in drugih zvez, brez vode in prehrane bi zanesljivo pokopala vso nemško armado. Zavezniški general, ki temeljito pozna prilike v teh krajih je dejal: "Želel bi videti nemško bliskovito vojsko v krajih, ker bi bil to njen najbolj zanesljiv konec".

"KOMANDOS" - NOVE ANGLEŠKE UDARNE EDINICE.

Pred nekaj dnevi so prinesli tukajšnji časniki popis nenadnega udara, ki so ga napravile angleške udarne čete na Bardijo. Te čete, ki jih imenujejo Angleži "KOMANDOS" so se v pozni noči uri približale obali Bardije, se izkrcale ter prodrle v samo mesto. Posamezne posadke so napadle italijanske in nemške vojašnice, skladišča orožja in municije in razdejale važne prometne naprave v luki. Napad je bil tako nepričakovan in organizacija tako dovršena, da je bilo delo končano še predno so se Nemci in Lahi zavedli, kaj se pravzaprav dogaja. Po izvršeni nalogi so se čete zopet vkrcale in srečno priplule v svoje izhodišče.

O sličnih udarnih četah smo na tem mestu že enkrat govorili. To so bili ruski prostovoljci smrti, ki povzročajo v nemškem frontnem zaledju osovinskim armadam velike neprijetnosti in prav resne skrbi.

Večkrat srečamo na ulicah angleške vojake, ki nosijo na ramenih napis "KOMANDOS". Za širšo javnost je ta pojav nekaj novega, čeravno so se zavezniške armade ukvarjale s to vrsto orožja še predno je Hitler navalil na njihovo svobodo. Tudi jugoslovanska armada je pripravljala legije prostovoljcev smrti, vendar so jo dogodki prehiteli, predno je prišlo do organiziranja v večjem obsegu.

Prostovoljci smrti so vedno pripravljani na pohode, s katerih ni več povratka. So to udarne čete, ki prihajajo iz vseh vrst orožja. Vsak konjiški, pešadijski, topniški, inženjerski itd. polk ima v teh vrstah svoje zastopnike.

Izvežbanje prostovoljcev smrti je zelo strogo. Moštvo mora biti uporabno tako za delo na morju, kakor na kopnem. Njihova telesa morajo postati usposobljena, da z lahkoto prenašajo vse napore in da ostanejo brez pomoči celo po nekaj tednov na sovražnem ozemlju. V glavnem delujejo angleški prostovoljci smrti na sovražnih morskobalah in je zato njihovo delo tesno povezano z delovanjem angleške vojne mornarice.

Častniki in vojaki oddelkov "KOMANDOS" morajo biti temeljito poučeni o življenju in delu na morju. Njihovo osnovno znanje sloni na vztrajnem vežbanju izkrcavanja in vkrcavanja tako po dnevi kakor ponoči in to ob vsakem vremenu. Posamezni oddelki so razdeljeni na majhne posadke udarnih in motoriziranih skupin. Na sovražno obalo se izkrcajo v malih motornih čolnih, ki imajo ravno dno. Ti čolni so primerno oklopljeni in lahko izkrcajo desetino vojakov ali motorno vozilo na odprti in drugim plovnicam nepristopni morski obali.

Pri vežbanju polagajo vaditelji veliko pažnjo na temeljito izučenje moštva in častnikov v plavanju. Vsak pripadnik oddelkov "KOMANDOS" mora biti v stanju preplavati tudi daljše oddaljenosti s polno bojno opremo, držeč pri tem puško nad morsk gladino.

Vežbanje zasleduje dve bistveni smeri. Prvo je potrebno, da se prostovoljec smrti izuri v samostojnem mišljenju in da je sposoben izdelavati načrte, ki so last njegovega lastnega prevdarka. Istočasno z vežbanjem duha pa si mora prostovoljec smrti krepiti tudi telo, ki ga mora usposobiti tako, da lahko prenaša vse moralne in telesne napore. Telesna odpornost in izdržljivost sta prvi pogoji pravega vojaka. Prostovoljec mora biti v stanju, da izdrži pohode in tudi tek na velike oddaljenosti tako podnevi kakor ponoči v najbolj nepristopnem ozemlju in to ob hrani in pijači, ki zahtevata najmanjši obseg in najmanjšo težo. Pomanjkanje hrane, pijače in spanja tudi skozi več dni je v teh edinicah zelo pogosto.

Prostovoljci smrti delujejo v zaledju sovražnika, zato morajo v podrobnostih poznati osnovo pehotne taktike. Temeljito čitanje zemljevidov, zanesljiva uporaba kompasa in drugih vojaških instrumentov, to so neobhodno potrebne stvari vsakega prostovoljca. Vežbe v plezanju preko zidov in sličnih zaprek, previdno prekoračenje žičnih ovir itd. tvorijo poseben del pouka. Vsak "KOMANDOS" mora biti mojster v boksanju in "žiu-žicu", napadalni in obrambni borbi brez uporabe orožja, Nikdar se ne ve kdaj in s kakšnim nasprotnikom se bo prostovoljec smrti srečal. Razumljivo je, da mora vsak poedinec izvrstno poznati vse vrste lastnega in sovražnikovega orožja. Do podrobnosti mu morajo biti znane lastnosti razstreliv, ki jih bo uporabljal na sovražnem ozemlju.

Veliko časa posvečajo vaditelji vežbanju za napade na tanke in druga oklopna vozila. Tu delujejo trojke prostovoljcev, ki v dobrih zaklonih čakajo na oklopno vozilo in ga napadejo s posebnimi ročnimi bombami. Je pa še veliko drugih načinov, kako se s samo človeško silo in navadnimi sredstvi onesposobi to orožje, ki igra odločilno vlogo v sedanjem modernem bojevanju.

 POD CRTO

S čvrstim korakom je stopala naša trojka v breg. Oblečeni v napol razpadle vojaške uniforme, dvojica naju s šajkačo na glavi, tretji s šubarom, ki mu je segala globoko do ušes. Preko ramen so se vili redniki, polni nabojev, v rokah smo nosili puške, na opasaču bodalo in veak po štiri ročne bombe. Previdno smo se izogibali goličav in iskali zavetja v visoki brinjevini, ki se je razpletala vse do vrha.

Striko je bil vodnik naše patrole. Vojvoda nas je poslal, da pregledamo pobočja na oni strani hribovitega venca, ki se vleče po obronkih Šumadije. Zadnja poročila so pripovedovala, da je v selo S. prispele četa nemške motorizirane pešadije, da očisti sosesčino in kaznuje domoljubno vas, ki je podpirala četnike.

Težavno smo se dvigali po strmini. Hudi strmec je bil premagan in žleb preplezan. Na vrhu smo obstali pod košatim borom, izpregovoril ni nihče.

Striko je postal nemiren. Obe dlani je zaslonil za uhljaj in migal z glavno sedaj proti levi, pa zopet na desno. Košate brke so se dvigale in pobešale, kakor mački, ki preži na miš.

"Danes jim plačam, ako Bog da!" je siknil skozi zobe, zagrabil za puško in jo krepko stisnil. V roki je držal novo laško avtomatsko puško "BERETTA", ki mu jo je daroval serdar Jole. "E" je dejal in jo gledal s sarkastičnim pogledom: "Danes boš pila rdečo bratovščino s svojimi banditskimi zavezniki, ako Bog da!"

V dolini se je dvignil steber sivega prahu in v motnih cunjastih presledkih kipel kvišku.

V trenutku je Striko odprl nosnici in povohal v jutranjo vlago. Bliskovito mu je zažarelo lice, stisnjene ustnice so se razširile in z desnico je krepko zamahnil proti vzhodu. Nobenega glasnega povelja. Naglo smo vsi trije vpognili hrbte in se s pripravljenimi puškami vlekli skozi trnje in srebro proti naznačeni smeri.

Pot iz vasi S. se je v ostrih ovinkih vila proti grebenu. Sovražna kolona je bila še nekaj kilometrov pod nami. Do zanesljive zasede smo imeli še pol kilometra poti. Spustili smo se preko globokega žleba, ki nas je skrbno čuval pred sovražnim očesom. Časa smo imeli prav malo na razpolago, zato smo se v dolgih skokih poganjali kvišku, da pridemo čim prej do cilja. Kmalu smo se znašli v dobro zakritem skalnem previsu, ki nam je nudil sijajen pogled na vijugasto cesto.

Striko je potegnil iz žepa vojaško čutaro in v dolgih in globokih požirkih srebal pristno šumadijsko slivovko. Seveda nisva zaostajala za njim.

"Fanta, pazita!" je spregovoril Striko. "Ti Slovenče zasedeš puškarnico na levi strani in držiš pod ognjem gornjo stran ceste in tvojo okolico na tej strani. Ko bodo Nemci povohali naš ogenj, jo bodo gotovo potegnili na tvojo stran. Zato pazi, da vsakega prikleneš k zemlji še predno se dovleče do kritja. Ti, Ace, drži desno stran in posebno pazi, da ti švaba živ ne odnese pete po bregu navzdol. Merita dobro in odprta ogenj šele takrat, ko zapoje moja beretka. V ostalem pazita na moja povelja!"

Potegnil sem se na levo stran, kakih dvajset korakov od Strikovega zaklona. Puškarnica je bila zelo skrbno izdelana, pogled je nudil najboljši izstrel. Vlegel sem se kolikor mogoče udobno, naravnal tla pod trebuhom in izkopal lagodni kotanji za oba komolca.

V daljavi se je začulo narahlo brnenje motorjev, ki se je počasi bližalo. Krepko sem stisnil puško ob ramo in pogledal Strika, ki mi je tajinstveno pomižiknil z levim očesom.

Prav na koncu ceste se je tisti hip pojavila črna pika. Po par sekundah sta bili že dve; mogoče jih je tudi več, sem pomislil. Za njima se je dvigal steber prahu. Motorji so čedalje glasneje brneli. Neka čudna slabost se mi je vlegla na dušo. Puška se je tresla, da sem se resno prestrašil. Kaj je neki to? Ali je strah? H sreči sem se naglo pomiril. Pošknil sem na Strika. Občutil je moj pogled in čuden posmeh je igral na njegovem licu.

V daljavi sta se pokazali že razločni obliki dveh motociklistov. Na levem je obvisela muha moje puške in ga stalno spremljala. Napeto sem poslušal kdaj zapoje Strikova beretka. Motociklista v nemških uniformah sta se bližala z veliko hitrostjo. Mojega nisem spustil niti za hip. Iz za obeh vozačev se je slišalo bolj zamolklo ropotanje motorjev. Ni trajalo dolgo in že sta oba motociklista zdrvela mimo nas. "Hudiča!" sem dejal; kaj vendar misli Striko? Zakaj ne strelja?"

Izgled na cesto je bil zastrt od prahu, vendar se mi je zdelo, da slišim v ozadju še nadaljne ropotanje motorjev. Počasi se je oblak prahu očistil.

Na koncu ceste se je pokazal avto. Z majhno hitrostjo se je bližal. Že sem tudi razločil na glavah potnikov nemške čelade, morda jih je bilo 20 do 25. V prvi vrsti sem razločno zapazil na vsaki strani po eno strojnico. Ducat puškinih cevi je molelo na vse strani. Pomeril sem na levega strojničarja, ki mi je kazal prav ugodno tarčo. Vztrajno sem ga spremljal v mhi.

Na desni je počilo pol ducata strelav. Srednji Nemec se je stresel in omahnil nazaj. V tem hipu je zapela tudi moja puška. Strojničar, ki sem ga imel v mhi se je pogreznil v avto. Strikova beretka dobro klopoče, vendar nisem našel časa, da bi štel njegove zadetke. Videl sem samo, da poskakujejo Nemci iz avtomobila in se skrivajo za vozilo, ki se je ustavilo.

Okrog avta leži nekaj trupel. Nemci odgovarjajo v presledkih. Obe njihovi strojnici molčita. Šofer leži preko stopnišča kabine, njegov spremljevalec pa je zlezal že čisto na pod. Medtem vidim tri Nemce kako so preskočili cesto proti moji strani in se vrgli v travo. Prvega zapazim v hipu, ko pripravlja puško na Strika. Dobro sem pomeril in Nemec, ki je bil komaj dobrih 30 korakov od mene, je zaril nos v krtino. V tem se pokaže glava drugega Nemca, pomerim in tudi tega ni več na izstrelu. Tretji se vleče nazaj. Za trenotek mi pokaže kos hrbta in že priklenem tudi njega na zemljo.

Ves prizor je trajal komaj nekaj pičlih minut. Striko je utihnil in tudi Aco ne strelja več. Ozrem se po Striku, ki mi prav živahno nekaj ukazuje. Nič ne razumem. Iz avtomobila se razločno čujejo vzkliki: "Živeli naši! Na pomoč! Pomagajte!"

Striko me začudeno pogleda, plane pokoncu, se potegne nazaj, obide velik brinjev grm, se vrže na tla in privleče na deset korakov do mojih treh Nemcev, ki so ležali poleg ceste. V tem ga je tretji Nemec zapazil, poskušal je dvigniti puško, ali ga je Striko pravočasno prehitel. V treh urnih skokih je Striko dosegel cestni jarek in mi pomignil, naj mu sledim. Iz avtomobila se opazil za prvim avtom še eno motorno vozilo. V tem hipu sva zaslišala ostri strel pištole, temu je sledilo obupno zapemaganje. Skočila sva na deset korakov do avtomobila in zapazila, da dva Nemca streljata na - civiliste na avtu. Z najine strani je padlo nekaj strelav in Nemca sta izginila. Pomeril sem v kabino avtomobila in oddal še tri ali štiri strele, čeravno nisem videl drugega kot nemško čelado. Medtem je bil Striko že na avtomobilu. V skoku sem bil pri njemu. Nudil se nama je strašen prizor. Dvajset srbskih kmetov je ležalo po podu, drug vrh drugega, vsi zvezani z močnimi vrvmi. Obstal sem kot prikovan. Ne tako Striko. Z naglim zamahom noža je prerezal vrvi prvemu, ki ga je dosegel. Šele tedaj sem se zavedel položaja. V nekaj minutah so poskakali rešeni talci iz voza. Štirje so ostali na vozu, bili so mrtvi.

Zopet so počili strelji. Zaregljala je strojnica. Naši osvobodenci so poskakali proti desni strani, kamor jih je usmeril Striko. Dva sta padla, ostali so izginili v visokem brinju. Vrgel sem se pod avto. Strojnica je strahovito rešetala. V tem je mimo naju pridrvel motociklist. Striko, ki je ležal tri korake od mene, se je bliskovito okrenil in že je njegova beretka udarjala po hrbtu motociklista, ki se je kot strela prekopicnil čez volan na sredino ceste.

"Domov!" je zavpil Striko in se z vso silo pognal v brinjevino. Strojnica drugega motociklista je orala po cesti, zato sem počakal, pripravljen na vse.

Ravno sem premišljeval, ali naj se zakadim preko ceste, ali naj še malo počakam, ko začujem globok čin-bum, ki je zamolklo donel v dolino. Strojnica je prenehala. V dveh skokih sem bil v brinjevem kritju, vržem se na tla in že zagledam Strika, ki je v tem hipu vrgel drugo bombo.

Kaj se je zgodilo nisem mogel razpoznati in tudi čin-buma nisem slišal, ker me je ravno v tem trenotku oplazilo po desnem nadlaktu. Zavpil sem, v tem pa je bil tudi že Striko pri meni.

"Kaj je? Ali si ranjen?" je zavpil. Desnica mi je zdrknila na zemljo in odgovorila mesto mene.

---:::---

Okrog poldne so me pripeljali Striko in ostali osvobodenci v taborišče. Aco je ostal med mrtvimi.

... "Ko so postrelili otroke, žene in starčke, so nas zvezane odpeljali. V K. so nas hoteli javno pobesiti, da bi s tem preplašili srbski rod" je pripovedoval župan iz vasi S.